

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za četrť leta „ 1.30

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice hšt. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 3.

V Mariboru, dne 20. januarija 1898.

Tečaj XXXII.

Pravica vendar zmaga!

(Iz vranskega okraja.)

Znano je še cenjenim čitateljem »Slov. Gospodarja«, kako neutemljeno in brez uzroka je bilo prepovedalo c. kr. okrajno glavarstvo v Celju shod »kat. pol. društva za vranski okraj« na Gomilskem dne 25. julija preteklega leta. Društven odbor je le predobro uvidel, da se je s to prepovedjo kršila pravica, zato je vložil po omenjenem c. kr. glavarstvu s tehtnimi razlogi podprt, oster ugovor na visoko c. kr. namestništvo v Gradcu.

In čudom se čudite, cenjeni čitatelji, skoraj pol leta se je potrebovalo, da je prišel odgovor iz Gradca! In kakšen odgovor je prišel? Čujte! C. kr. namestništvo v Gradcu je ugodilo ugovoru omenjenega društva ter je razveljavilo odločbo c. kr. okrajnega glavarstva v Celju, ker ni bilo postavnih uzrokov za prepovedanje zborovanja.

Zmagali smo torej mi, gospodje v Celju so pa obsedeli, ker so shod po nepotrebnem prepovedali. Zato se je bil priredil shod, da bi se od »socijev« zapeljano savinjsko ljudstvo poučilo in pomirilo, a gospodje so ga — brez razlogov prepovedali. Ali ni to neslišano? Dandanes pa Wolfi in Resli in drugi hujskači hodijo po nemških avstrijskih deželah, hujskajo mirno ljudstvo zoper vero, zoper Slovane in — zoper Avstrijo, a shodi se jim ne prepovedujejo. Zakaj li ne? V Avstriji je pač bila do zdaj dvojna pravica, jedna za Nemce, druga za Slovane, a od zdaj zanaprej hoče biti samo jedna. Dobro

si zapomnite to, gospodje v Celju! Čeprav ste Nemci in Slovanom sovražni, pravični morate biti tudi nasproti nam. Mi zahtevamo od vas samo pravico, drugega nič. Justitia fundamentum regnorum!

Je pa še nekaj, radi česar je omenjeni odlok zelo imeniten. Rekel sem že, da je bil ugovor skoraj pol leta v Gradcu, a noben dan v tem dolgem času ga niso utegnali rešiti. Odložili so to imenitno reč na božični dan, na dan 25. grudna preteklega leta, ker z istega dne je namreč odlok datiran. Kako je vendar to? Torej uradniki pri c. kr. namestništvu v Gradcu nimajo ali nočejo imeti prosto niti 25. dan grudna? Slovenski drž. poslanci, če boste še sli kdaj na Dunaj, prašajte ondi, kako je s to stvarjo v Gradcu!

Poslednjic še omenjam, da se je ugovor naredil v slovenskem jeziku in odgovor je prišel isto tako slovenski. O, v Gradcu znajo tudi slovenski, če te hočejo! Uradujmo torej slovenski vse vprek! In ravno kar se slovenskega uradovanja tiče, je zadnji čas, da se vzbudé naši razni nemčursko-slovenski uradi, okrajni zastopi in razni šolski sveti. Če ste Slovenci, uradujte slovenski; če pa le pravite, da ste Slovenci, a uradujete nemški, niste Slovenci, marveč prave pustne šeme!

Naš politični položaj.

(Konec.)

Ker smo baš govorili o liberalizmu in njega izrastkih: kapitalizmu in socializmu, omeniti nam je na tem mestu še družbe

framasonov, ki šteje na Avstrijskem nekaj nad 2000, po vsem svetu okoli 1 milijon udov. Framasonstvo se poteguje za tiste svrhe, uči tiste nauke, kakor liberalizem, le da je med seboj organizovano, ima gotove, celo nebstvene obrede, in deluje tajno. Povdariti bi bilo le to, da si je izmed držav za prvo žrtev, ki ima v prihodnosti pasti, izbrala Avstrijo. Besede Mazzinija, vodje framasonov, ki jih je bil izrekel leta 1851., so sicer čitateljem »Slov. Gospodarja« že znane, ali ker so tako poučne, da je nedavno neki slovenski list pisal, da bi naj stale vsakemu avstrijsko-slovanskemu listu na čelu, naj jim se damo enkrat prostora; glasé se: »Naše društvo ima med drugim odslej pred vsem delati na to, da se Avstrija razruši; to se pa bo doseglo najlaglje, ako se avstrijski narodi drug na drugega ščujejo ter spravijo med seboj v sovraštvu na smrt.«

Če je prva zmet, ki goni kolesje naše Avstrije, liberalizem, je druga nemški in madjarski nacionalizem. Nemški nacionalizem straši sicer že od 1848. leta sem, ali dejanski je nastopil še le z ustavo leta 1861., in odsihdob davil slovanske narode, da je bilo groza. Toda nemški nacionalizem bil je vendar dolgo časa avstrijski, dočim se od leta 1879. to je, odkar je Avstrija sklenila zvezo z Nemčijo, kaže kot prusaštvo, ki hoče spraviti dežele totranske države, izvzemši Galicijo, Bukovino in Dalmacijo pod prusko krono. Pisali smo v zadnjem letniku o tem toliko, da je lahko vsak dobro poučen. Resnica je, da se je pogodba sklenila s pogojem, da se ima v Avstriji vladati, kakor je Nem-

Listek.

Narodne pravljice o hrastovskem gradu.

(Nabral G. J.)

Zares malo gradov nahajamo na slovenskem Štajarju, o katerih bi še dandanes živelo toliko pravljic med priprostim narodom, kakor o gradu Hrastovcu, nemški Gutenhag, dobre pol ure oddaljenem od šentlenarskega trga.

Vse pravljice nam pričajo v prav živih barvah, kako neznosno je bilo nekdanje stanje našega ljudstva, ko je še stokalo pod trdim jarmom neusmiljenega grajščaka, kateri je imel oblast čez življenje in smrt svojih podložnikov.

Ubogo ljudstvo ni imelo druge pomoči, drugega zavetišča, kakor trdno vero na usmiljenega Boga; zato je njemu tožilo svoje gorje, k njemu se obračalo v vročih molitvah in prošnjah, ko je je mučil brezsrčni trinog; da, jedina tolažba mu je bila smrt in trdno upanje na boljšo bodočnost. Zato se ne smemo čuditi, da še nam dandanašnji pričajo narodne pravljice in pesmi o grozovitostih in samooblastnem, razkošnem življenju marsikaterih gradov.

Hočem vam tukaj navesti nekoliko pravljic o hrastovskem gradu, kolikor mi jih je bilo mogoče nabrati med priprostim ljudstvom.

Na Lormanjskem hribu ob okrajni cesti, ki pelje od šentlenarskega trga proti Mariboru, je stal star, kamenit in začrnel križ. Pred kakima dvema letoma se je razrušil popolnoma, da ga je le še kup kamenja.

Lapajne pripoveduje v svoji »Zgodovini štajarskih Slovencev«, da so na istem griču leta 1685. zažgali zadnjo čarovnico, Marijo Rik. Mogoče bi to zdaj lahko bilo, da so omenjeni križ postavili v spomin na ta žalosten dogodek.

A ljudstvo si drugače razlaga nastanek tega križa. Hrastovski grof je namreč dal na onem mestu živo zakopati svojo hčer, ker ni hotela vzeti moža, katerega ji je določil on sam. —

Druga pravljica pa trdi, da je dal tam grof svojo hčer zaradi tega živo zakopati, ker je nekega po nedolžnem zaprtega jetnika rešila iz ječe in ker je bila sploh usmiljena proti priprostemu kmetu ter je večkrat s svojimi prošnjami in očitanjem vzbujala nemirno vest svojega hudobnega očeta, tako, da je ni mogel videti več žive. Ondotni kmetje pa so po smrti njenega očeta iz hvaležnosti postavili križ na njen grob. —

Ob okrajni cesti kake pol ure naprej,

na Šikarjevem bregu stoji drug križ, kateri ima tudi med ljudstvom svojo pravljico.

V Lormanjski vasi je živel nekdanj kmet. Imel je lepo hčerko. Nekega dne je bil lov v grajskem gozdu. Ko se je grof vračal na dom, zapazil je hčerko pri studencu. Takoj je poklical njenega očeta ter mu zapovedal, da naj pride njegova hčerka v grad služiti. Kmet se je tega zelo prestrašil; zakaj vedel je, da je dekle izgubljeno, na katero je obrnil grof svoje poželjive oči.

Sklenila sta tedaj kmet in grajski kovač, hčerin zaročenec, da jo bodeta po noči spravila v varno zavetje.

Grof, domov prišedši, je bil zelo slabe volje. Brž je poslal svojega birača po ono zalo mladenko. Kmet in kovač sta hotela hčerko braniti, pa grajski hlapci so očeta pobili na tla, hčerko in kovača pa zvezanega privedli na grad.

Grof je dal kovača zapreti v ječo, nezavestno hčerko pa zanesti v krasno dvorano. Ko se je zavedela, zapovedal ji je grof, naj se mu pokori, sicer jo bode dal živo pokopati. Dal ji je dan premisleka. Deklica se je zatekla v vroči molitvi do Marije, naj bi jo ona rešila sramote. In glej, Marija se ji je prikazala ter jo potolažila in obljubila svojo pomoč, da jo hoče rešiti sramote.

Drugi dan je prišel grof zopet k njej. A